

Schriftlicht

Gods Woord doet leven

P. Niemeijer

**Denk aan het woord, tot uw dienaar gesproken,
waarmee u mij hoop hebt gegeven.**

Dit is de troost in mijn ellende:

dat uw belofte mij doet leven.

**Al lachen de hoogmoedigen mij ook uit,
ik wijk niet af van uw wet.**

Ik denk aan uw eeuwige voorschriften,

HEER, daarin vind ik troost.

(Psalm 119:49-52)

Vasthouden aan het Woord van God. Niet alleen in goede, maar ook in kwade dagen. Soms tegen je innerlijke gevoelens en de goedbedoelde adviezen van je omgeving in. Dat kan een christen niet op eigen kracht. Het is een wonder dat alleen de Heilige Geest bewerken kan. Het is deze Geest die de psalmdichter inspireerde en die ons zijn lied op de lippen legt.

Geen welvaartsevangelie

De dichter van Psalm 119 bezingt het Woord van de HERE. Hij is vol van wat de HERE heeft gezegd, verordend, bevolen, beloofd, ingesteld, onderwezen, geregeld en uitgesproken. In wat voor omstandigheden en in welke vorm Gods woorden op hem afkwamen, Gods woorden waren zijn vreugde en houvast. Die wezen hem de weg uit de ellende. Iedere dag leert hij nog nieuwe dingen. Van alles valt tegen en blijkt gevaren en zonde in zich te dragen. Maar Gods Woord is helder en zuiver. Woorden van mensen hebben een uiterste houdbaarheidsdatum en een beperkt bereik, maar Gods Woord houdt eeuwig stand en is grenzeloos ruim.

Wat had de dichter de HERE lief! Je zou zeggen: als er iemand recht had op een gezegend en geslaagd leven, dan hij wel. Kun je dichter bij de HERE leven dan hij? En begint hij zijn psalm ook niet met: Gelukkig wie de volmaakte weg gaan en leven naar Gods wet?! Wat moet deze dichter gelukkig geweest zijn!

Dat wás hij ook! Maar *anders* dan velen denken. Zijn geluk en rijkdom lagen niet in een leven zonder zorg en tegenslag. Ook niet in een vlotte oplossing van al zijn problemen. In onze tekst spreekt hij over ellende waar hij middenin zit. Hij heeft *troost* nodig. In de rest van de psalm horen we hem zeggen dat hij vernederd is door God. Zie mijn ellende en red mij, smeekt hij de HERE. Strijd voor mij en verlos mij toch, houd mij in leven, zoals U beloofd hebt. De psalmist wordt vervolgd en gehoond. Hij voelt zich een paria.

Dat is een ander plaatje van een christen dan vandaag wel gehanteerd wordt. Er zijn er die doen alsof Gods Woord ons in dit leven genezing en voorspoed belooft. God is de leverancier van een fijne baan, van succes in je leven, van een gelukkig gevoel, van een leven waarin je eigenlijk geen moeite meer zou moeten hebben, omdat God die als sneeuw voor de zon zou doen verdwijnen. Zo wordt Hij aangeprezen. En zo wordt Hij aan je voorgehouden als je moeite kent. Als je niet geneest op je gebed, ben je niet genoeg op Christus gericht. Als je een

zwaar gevecht te leveren hebt en je offers moet getroosten, kan dat toch niet Gods wil zijn: de HERE wil toch niet dat je moe wordt van de strijd? Geloven moet toch gelukkig maken?!

Zulke verwachtingen verraden de invloed van de tijdgeest. Offers brengen, de minste zijn, dienstbetoon, simpele trouw zonder spektakel, volhouden wat het ook kost, eerlijk zijn tegen alles in: dat zijn toch truttige waarden? Die armoe hoeft je jezelf toch niet aan te doen? Dat wordt toch vandaag van niemand meer gevraagd? Als je moet kiezen tussen geluk en gehoorzaamheid, dan heeft geluk toch de voorrang? Moeiten zijn er om uit de weg te gaan. En dat kán toch ook vandaag? Een leven met genot en zonder pijn? Dat is toch ook waar ieder mens recht op heeft? Maak het jezelf niet moeilijk door je aan Gods bevelen te houden en door terug te vallen op wat niet meer dan beloften zijn. Kies voor het geluk!

Vasthouden

De dichter van Psalm 119 is iemand die zijn vreugde en geluk niet zet *tegenover* het bewaren van Gods geboden. Hij vindt zijn vreugde juist *in* het leven naar Gods wil. Dát is zijn hoogst verlangen. Ook in moeite en druk zit Gods gebod hem niet in de weg, en betekent zijn trouw aan de HERE niet dat hij zich gebonden of bekneld voelt. Gods gebod en Gods nabijheid is juist zijn houvast. Al schrompel ik weg als een leren zak in de rook, zingt hij, uw wetten vergeet ik niet. Zonder vreugde in uw wet zou ik nooit uit mijn ellende komen. Juist toen ik vernederd werd, leerde ik des te dieper uw wetten kennen, en hun rijkdom. Ik haat elk pad dat er leuk uitziet en mij van ellende lijkt te verlossen, maar waardoor ik U kwijtraak. Bewaar me voor schijngeluk, voor de weg van de minste weerstand. Laat mij uw weg blijven gaan. Met dit gebed wijst de dichter van Psalm 119 boven zichzelf uit op onze Here Jezus Christus. Want het kost ons weinig moeite om in deze psalm Hém te horen zingen. Hoe heeft Hij Zich tijdens zijn leven in deze gebroken wereld geschikt naar zijn Vaders wil. Hij was trouw en bleef gehoorzaam aan zijn opdracht. De wil van zijn Vader doen: dat was zijn diepst verlangen. Zelfs toen het Hem aan het kruis bracht. Ook toen bleef Hij belijden: Mijn hartstocht voor U verteert Mij, letterlijk! Maar uw woord is volkomen zuiver, Ik heb het lief.

Deze Christus heeft voor ons Gods wet volkomen vervuld. Op ons rust niet meer de dreiging van Gods vloek als wij tekortschieten. Wij mogen naar Hem vluchten en in Hem vergeving en verzoening vinden. En Hij vernieuwt ons naar zijn beeld. Uit zijn doorboorde handen krijgen we Gods geboden aangereikt. Hij roept ons Hem te volgen en ons kruis blijmoedig op te pakken. Zijn Geest zaait in ons hart de liefde voor Gods Woord. Hij leert het ons de dichter na te zingen: Al ben ik in nood en al dreigt er gevaar, uw geboden, HERE, verheugen mij. Uw richtlijnen zijn rechtvaardig tot in eeuwigheid, geef mij inzicht en ik zal leven.

Misleidende hoogmoed

De dichter is niet alleen op de wereld. Er zijn vrienden die net als hij de HERE vrezen en zich houden aan zijn regels. Maar er zijn ook hoogmoedigen die hem uitlachen en in het nauw drijven. We komen ze ook op andere plaatsen in de psalm tegen. Het zijn geen heidenen van buiten, maar mensen binnen Israël! Kerkmensen. Ze leven niet op grote en veilige afstand van de dichter. Ze verkeren in zijn directe omgeving en zitten hem dwars. Hoogmoedigen. Dat woord typeert hun opstelling. Het zijn mensen - kerkmensen! - die niet willen buigen voor God en zijn Woord. Zij gaan hun eigen gang. Hun opvattingen zijn boven kritiek verheven. Ze werpen zich zelfs op als rechters boven God. Ze hebben God en Christus niet nodig. De psalmist beleeft hun optreden als een aanvechting. Met hun redeneringen proberen ze hem zijn houvast in God te ontnemen en hem los te weken van God.

Ze zeggen bij zijn ellende bijvoorbeeld: Ach man, om je ellende hoef je je niet druk te maken. Je hebt toch altijd goed geleefd? Je bent toch een waardevol mens? Waarom doe je zo paniekerig? Je bent een veel te goed mens om verloren te gaan. Je wordt niet verwezen naar Christus. Je wordt verwezen naar een soort algemeen positief denken. Of naar je eigen goedheid in het verleden. Pure menselijke hoogmoed. Alsof er redding is buiten Christus. Het is ook heel triest. Want wat gaat iemand denken die zo wordt 'getroost'? Héb ik eigenlijk wel goed geleefd? Was het geen eigenbelang? En de angst slaat toe! Méér nog dan daarvoor! Een ander zegt: Laat de ellende waarin je verkeert, je prikkelen om er een schepje bovenop te doen in je christen-zijn. Houd op te treuren en jezelf te beklagen. Zet je met extra energie in voor kerk en koninkrijk. Zo word je opgejut. Je moet je niet aanstellen. Als jij je het vuur uit je sloffen loopt en voldoende voor de Here en zijn kerk betekent, dan zit het toch wel goed? Daar gaat de Here toch niet aan voorbij?! Alweer een hoogmoedige redenering. Een die het heil niet bij de Here Christus zoekt, maar in eigen vroomheid en eigen actie. Vrome slavernij!

Een derde komt met weer een andere redenering. Die ellende waar je in zit, komt door je eigen schuld. Geef dat nou maar toe. Belijd wat je fout gedaan hebt. Deze ellende komt niet vanzelf. Daar heb je het naar gemaakt. Is het niet vaak onze eerste reactie als ons een slag treft: waaraan heb ik dit *verdiend*? Je gaat op zoek naar dingen die je verkeerd gedaan hebt of ten onrechte nagelaten. En als je niks vindt, krijg je alleen maar een grotere hekel aan jezelf: ik heb zelfs mijn eigen zonden al niet meer door. Of je gaat je vuist ballen naar de Here in de hemel: Hij slaat me zonder reden! Wat een onrecht. Maar ook dit is hoogmoed. Je wilt je niet toevertrouwen aan God. Je wilt Hem kunnen narekenen. En je denkt dat je dat kunt. Intussen doe je alsof God, na de betaling door Christus, nog een aanvullende nota stuurt, die je zélf moet voldoen. Alsof Gods genade niet genoeg zou zijn, en alsof naast het werk van Christus ook jij nog zou moeten en kunnen boeten! Dan denk je echt te hoog van jezelf en te gering van de Here Jezus.

Nog weer een ander zegt: Ik heb veel bewondering voor wat je allemaal gedaan en jezelf ontzegt hebt. Maar dat heeft nu lang genoeg geduurd. Het moet ook een keer ophouden! Dit is toch geen leven...! Alsof wij ooit in dít leven het kruis te boven komen. Alsof wij onderweg naar de glorie van Christus, nú niet hebben te delen in zijn lijden. Alsof we als slaven het beter zouden krijgen dan onze Meester! Zo hoogmoedig zijn we toch niet?!

Botte hoogmoed

Hoogmoedigen kunnen ook veel botter te werk gaan. In vers 51 bespotten ze de dichter en lachen hem uit. Waar is die God van je? Je bent zo vroom en gelovig! Waarom laat Hij je dan zitten? Waarom heeft Hij dit niet voorkomen? Is Hij helemaal niet zo machtig als jij altijd zegt? Hij belooft je wel van alles en zegt wel dat je zijn kind bent, maar wat zie je daarvan?! Pure hoogmoed! Hoe durven ze zo over de HERE en over zijn verbond en trouw te spreken? Ze kunnen je ook op een andere manier bespotten of uitlachen. Als jij met iets niet mee wilt doen omdat je je aan Gods geboden houdt, of als je dingen die je verkeerd gedaan hebt, eerlijk rechtzet, of als je het opneemt voor mensen die kwetsbaar zijn of schade geleden hebben, en je komt op die manier door je leven als kind van God in de problemen, dan kunnen ze je uitlachen om je vroomheid. Ze vinden je onzakelijk, een *loser*. Als zelfbewuste zakenlui of als stoere binken willen ze niks met je te maken hebben. En je hebt het helemaal gedaan als je met jouw opstelling of jouw opkomen voor andere mensen die stoere binken in de problemen brengt. Dan blijft het niet bij spotten en uitlachen. Wie kent het niet van zijn werk of in zijn omgeving?!

De apostel Petrus zegt: dat is lijden omdat je goed doet. Lijden in de navolging van Christus. Als dat je overkomt, moet je niet gaan twijfelen of je wel goed zit. Als je gehoond wordt omdat je de naam van Christus draagt en naar zijn woord wilt leven, prijs jezelf dan gelukkig, want dat betekent dat de Geest van God in al zijn luister op je rust. Laat niemand van ons moeten lijden omdat hij een moordenaar is, een dief, misdadiger of onruststoker. Maar als je lijdt omdat je christen bent, schaam je dan niet en draag je geuzennaam tot eer van God.

Enig houvast

Wat blijft er voor de dichter nu eigenlijk aan houvast over in zijn ellende?

Zelf zegt hij het zo: Denk aan het woord, tot mij gesproken, waarmee U mij hoop hebt gegeven. Dit is mijn troost: uw belofte doet mij leven. Al lachen hoogmoedigen mij uit, ik wijk niet van uw wet. Ik denk aan uw eeuwige voorschriften, HERE, daarin vind ik troost. De dichter heeft het over Gods *eeuwige* voorschriften. Gods eeuwenoude woorden. Woorden van oudsher. Tegelijk heeft hij het in vers 49 over 'het woord tot uw dienaar gesproken'. Dat woord dat ver vóór de tijd van de dichter is gesproken, is ook tot hém gesproken. De hoge ouderdom van het Woord neemt niet weg dat de dichter het oppakt als een tot hem heel persoonlijk gesproken woord. De psalmist vraagt geen nieuwe openbaringen of orakels. Hij bidt: Denk aan het woord dat U gesproken hébt. Dáárin ligt mijn hoop. Uw aloude belofte doet mij leven! Ik zoek niet naar nieuwe regels en eigen wegen. Ik wil niet wijken van uw wet.

Er valt nog wat op. De dichter vraagt niet om allerlei spectaculaire daden. Of om goddelijk krachtsbetoon. Hij vraagt niet méér dan: Denk, HERE, aan het woord waarmee U mij hoop hebt gegeven. Vergeet niet wat U mij hebt toegezegd. Uw belofte alleen al doet mij leven. Uw wet is mijn houvast en kompas: die leert me wat echt leven is. Gods Woord is hem genoeg. Dat wijst hem de weg. De enige weg. De rechte sporen. Het is een toezegging waarop hij aankan. Een garantie die nooit verjaart. Hij zál leven. Bij zijn dood kan hij niks meenemen. Maar dan is er nog wel Gods Woord, zijn belofte. Die alleen.

De dichter moet het doen met Gods Woord. Ja, hij moet het doen met God zelf. Net als Job, zijn oude broeder! Die zat barstensvol vragen richting God. En zelfs vol bittere *verwijten* naar zijn vrienden en naar de hemel. Op een gegeven moment in het boek Job neemt dan de HERE zelf het woord. Aan het slot. Om op Jobs vragen antwoord te geven? Om aan Job te vertellen hoe het zit? Om Job te laten horen dat het een geding was tussen satan en God? Nee, daarover horen we niks. De HERE haalt Job alleen maar uit de cirkel waarin hij gevangen zit: een cirkel waarin alles om *Job* en om *Jobs vragen en situatie* draaide. De HERE opende Jobs oog voor de glorie en de macht en de wijsheid van de *Schepper en Verlosser* van Job. Dáárvan moest Job doordrongen worden. Hij moest zien wie de HERE was. En zich aan Hem leren toevertrouwen. Ook zonder te begrijpen! Weet wie de HERE is en vertrouw je aan Hem toe, Job. Dát is het medicijn tegen alle hoogmoed waarin wij telkens weer verstrikt zitten. Vertrouw de HERE op zijn woord. Hij is het waard: de Vader van onze Here Jezus Christus.

Later, in het Nieuwe Testament, zal de apostel Paulus worstelen met een doorn die hem in het vlees gestoken is, en die hem dwarszit en beperkt in zijn functioneren als apostel. Paulus smeekt en smeekt en smeekt om ervan verlost te worden. Maar de Here zegt: Mijn genade is genoeg. Dat is geen opdracht: aan mijn genade *moet* je genoeg hebben. Het is een *belofte*: je hebt niet meer dan mijn genade *nódig*. Als je mijn genade hebt, heb je genoeg om te leven en te werken in mijn dienst. Als Ik dat zeg, zegt de Here, dan kun je daarop aan. In wat voor omstandigheden je je ook bevindt. Hoe klein en zwak je van jezelf ook bent. Hoeveel je je

ook moet ontzeggen en hoeveel geduld en uithoudingsvermogen van je gevergd worden. Mijn genade is genoeg. Dat is een garantie! Durf het maar aan met Mij en met mijn genade.

Het is een woord van eeuwen her, die tekst van ons. Maar het is ook tot ons gesproken. Opdat we het rechtstreeks overnemen en ook zelf tegen de HERE zeggen, in ónze situatie anno 2008: Denk, HERE, aan het woord, gesproken ook tot mij. U hebt me er hoop door gegeven. Mijn troost in mijn ellende is uw belofte die me leven doet. Ook al lachen hoogmoedigen me uit, ik wijk niet van uw wet. Want die heb ik lief, van ganser harte. Omdat ik U liefheb, Vader van mijn Heiland Jezus Christus!